

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 pett à Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati pett vrsta Din 4.— Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. •Slovenski Narod• velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Po demarši Male antante v Budimpešti

Odmev v rumunskem in madžarskem tisku — Madžarski listi zahtevajo od vlade odločno zavrnitev takih žalitev viteškega naroda

Bukarešta, 13. junija. Rumunski časopisi vseh strank se bavijo z odgovorom madžarske vlade na demarš Male antante v Budimpešti. Odgovor se splošno smatra kot nezadovoljiv. Vsi listi poudarjajo, da mora Rumunija brez razlike strank nastopiti proti legitimistični akciji Madžarske. Gledate optantskih pogajanj zahteva sicer del časopisa odločno, naj se odpoklicuje poslanik Davilla. Vendar se zdi, da se hoče rumunska vlada izogniti odiju, da je ona prekinila pogajanja. Zdi se, da je Madžarska pripravljena pristati še na nove finančne komisije, ako bi Rumunija zvišala svojo ponudbo. Vendar pa so izgledi na sporazum zelo majhni.

Budimpešta, 13. jun. d. Demarš Male antante je vzbudila v madžarskem tisku pravo burjo ogroženja. Skoro vsi listi pozivajo madžarsko vlado, naj odločno nastopi proti takim korakom, ki žalijo dozostanju viteškega madžarskega naroda. Dalje nagašajo listi, da bi madžarska vlada ne predstavljala madžarskega javnega mnenja, če bi sprejela korak Male antante brez primernega odgovora. Posedno se izpruže nacionalistični tisk, ki izjavlja, da je že zdavnaj minul čas, ko so si dovoljevale druge države

vmeševanje v notranje zadeve Madžarske. V l. 1929. so povsem druge razmere, kakor pred 6 leti, ko je rumunska vlada poskušala s pomočjo obmejnega spopadov izvati konflikt z Madžarsko. Nacionalistični listi zaključujejo svoje članke z opominom na naslov držav Male antante, naj v bodoče dobro premislijo, preden bodo storile slične korake. Madžarska vlada mora stati budno na straži in dostojno predstavljati mišljenje madžarskega naroda. Ako tega ne more ali ne mora storiti, potem naj obvesti svet, da ne predstavlja madžarskega javnega mnenja in stališča madžarskega naroda.

Napadi bolgarskih tolpp na našo mejo

Bolgarski tisk skuša s kampanjo proti naši državi odvrniti pozornost od početja bolgarskih komitskih tolpp, ki organizirajo vpade na naše ozemje.

Beograd, 13. junija, p. Centralni presbirov poroča: Bolgarsko časopisje v poslednjem času ostre članke proti naši državi. V teh članekih dolži naše oblasti, da organizirajo vpade na Bolgarsko, da oborožujejo bolgarske emigrante in da jih pošiljajo v boj proti obmejnemu bolgarskemu prebivalstvu. Listi navajajo, da so baje ti emigrantki oddelki v poslednjem času napadli več bolgarskih karav na meji in streljali na bolgarske obmejne straže.

Vse te vesti in trditve bolgarskega tiska so izvite iz trte. Njihov namen je le, da odvijmo pozornost javnosti od pravilnih dohodkov in da z napadi in očitki proti nam zakrijejo početje bolgarskih tolpp.

To izpričuje že površen pregled dohodkov na naši meji v poslednjem času. Nedavno so naši listi poročali o poskusu bombnega atentata na brzovlak v Vranjski banji. Peklenški stroj, ki je eksplodiral, samo zato ni povzročil večje železniške nesreče, ker je

bil slabno nameščen.

7. maja so bolgarske tolpe vrgle v Krivi palanici 3 bombe in izstrelili kačih 20 strelov na naše obmejne straže.

11. maja so z bolgarske strani pričeli streljati na naše ozemje. Streljanje je ponehalo šele, ko so dospela ojačanja naših obmejnih čet.

V noči od 27. na 28. maja so v bližini Carskega sela prestopile našo mejo 3 oborožene osebe in pričele streljati na naše straže. Naši obmejni oddelki so se takoj podali na teren in pregnali bolgarske vpadnike. Isteča dne ob 11. dopoldne se je ponovilo streljanje na naše ozemje z bolgarske strani.

Naše oblasti so v poslednjem času prijevele vse osebe, ki so bile oborožene z najmodernejšim oružjem in ki so priznale, da so z bolgarske strani odpolane v našo državo zaradi izvršitve atentatov in napadov na naše železnice in javne ustanove.

Nadaljno znižanje trošarine na žganje

Ministrski svet je sklenil znižanje trošarine na žganje od 18 na 14 Din in uvedbo izvozne premije za izvoz žganja.

Beograd, 13. jun. Ministrski svet je na simečni svoji seji sklenil, da se izvrše nekatere izprenembe v zakonu o trošarini na žganje. Glede na to je izdelan zakonski načrt, po katerem se trošarina na žganje znižuje od 18 na 14 Din. Določene so tudi posebne izvozne premije za vse, ki izvajajo žganje v Avstrijo, Češkoslovaško in Poljsko. Ta premija znaša 4 Din za hl

žganja. Z istim zakonom je pooblaščen tudi finančni minister za osnovanje fonda 12 milijonov dinarjev, iz katerega se bodo izplačevala nagrade izvoznikom žganja. Gledate je ministrski svet nadaljeval posvetovanja o izprenemembri posameznih določb v pravilniku za trošarino na žganje, ki je sedaj, karor znano, uvedena tudi v Srbiji.

Shawov slavospev naši rivijeri

Pismo slovitega angleškega književnika »Vsem civiliziranim narodom.«

Zagreb, 13. junija. Londonski »The Continental Film M. Baer« je angažiral zagrebško podjetje »Stella Film«, da bi mu posnel celo vrsto motivov z našega Jadrana. Režiser »Stella Film« je med taktikami tudi slovit angleški književnik Bernard Shaw. Podjetje »Stella Film« je posnelo najlepše partie Dubrovnika v času, ko jih je slavn svetovni književnik posetil. Čeprav se nikomur v državi ni posrečilo dobiti od Bernarda Shawa niti avtograma, je vendar napisal za »Stella Film« o našem narodu par simpatičnih besed, naslovljenih

»vsem civiliziranim narodom.« To duhovito pismo je v prevodu glas:

»Dubrovnik, 22. maja 1929. — Angleži, Irki, Škoti, Američani ter vsi ostali člani civiliziranih narodov, prideite v milijonih v Jugoslavijo. Z vami se bo postopalo kakor s kralji. Vlada vam bo plačala polovico stroškov za hotel in automobile ter vas preskrbel s krasno klimo in najslajnejšo scenerijo vseke vrste. Narod je gostoljuben, duhovit in prisrčen. Vsako mesto je slika, vsako dekle filmska zvezda. Pridite hitro, dokler nas niso spoznali, preveč je dobrot, da bi moglo dolgo trajati.«

Pozornost Španije do naše delegacije

Madrid, 13. junija. Jugoslovenski poslanik na španskem dvoru minister Janković je včeraj priredil banket na čast ministru dr. Kosti Kumanudiju in ostalih članov jugoslovenske delegacije, ki prisotuje konferenci sveta Društva narodov v Madridu.

Španski tisk posveča dr. Kumanudiju in jugoslovenski delegaciji posebne pozdravne članke in naglaša prijateljske stike, ki se začenjajo razvijati med obema državama. Španski kralj Alfonz je danes sprejel dr. Kumanudija v posebni avdijenci. Po avd-

jenci pri španskem kralju se je dr. Kumanudi sestal s predsednikom španske vlade generalom Primo de Rivero.

Pred zaroko waleškega princa

Pariz, 13. junija. Tu se je razširila vest, da se bo angleški prestolonaslednik princ Waleški v najkrašem času zarobi s švedsko princezino Ingrido bodisi na svoj rojstni dan 3. julija ali ob prilici plesa na švedskem poslanstvu. Prince Waleški je v 36. letu starosti, dočim je edina hčerka švedske kraljeve dvojice starca 19 let. Njena mati je bila pred poroko badenska princezinja Viktorija.

Patrijarh Dimitrije na smrtni postelji?

Bolezen patrijarha se je kljub operaciji tekmo noči tako poslabšala, da pričakujejo

Beograd, 13. junija, p. Zdravstveno stanje pravoslavnega patrijarha Dimitrija se je tekom minule noči tako poslabšalo, da obstaja nevarnost katastrofe. Včeraj je operater dr. Petrović izvršil manjšo operacijo, ki jo je sklenil zdravniški konzilij. Sv. sinod je

obvestil o resnem obolenju patrijarha dvor, predsednika vlade, vse pravoslavne vladike in ministra pravde. Danes so se opravljajo vseh pravoslavnih cerkvah v Beogradu in notranjosti države molitve za okrevanje Nj. svetosti patrijarha Dimitrija.

V papeški državi je uvedena smrtna kazen

Vatikanski zakon o zaščiti države uvaja smrtno kazen za zločine proti varnosti papeža. — Srednjeveški značaj papeške države.

Rim, 13. junija. V uradnem listu objavljene določbe o pogodbah med Vatikanom in Italijo so zbudile v toliko presenečenje, ker kažejo deloma prav srednjeveški značaj. Oni del Rima, ki se sedaj imenuje Città di Vaticano, je postal popolnoma suverena država, ki se ob 11 ponoči zapira kakor drugod živodska predmetšča. Od te ure ne sme ponositi nikhe stopiti vanj ali ga zapustiti. Izvoz gotovega blaga iz Vatikana v Italijo je prepovedan, kar pomeni, da se sredi modernega velemeista nahaja ozemje, ki je ločeno od ostalih mestnih okrajev s carinskimi mejami. Zanimivo

je tudi, da Vatikan na svojem ozemlju s posebnim zakonom o zaščiti države uvaža smrtno kazen za zločine proti življenju in varnosti papeža se kaznuje s smrto.

Rim, 13. junija. V italijanskem institutu za kovanje denarja je bila kovana zlata kolajna v spomin na doseženo spravo med Italijo in Vatikanom. Na eni strani se nahaja sliko papeža Pija XI. v Viktorja Emanuelu, na drugi pa glavi Mussoliniu in kardinalu Gaspariju. Finančni minister Moschini je danes izročil po en komad te kolajne kralju, papežu, kardinalu Gaspariju in ministru predsedniku Mussoliniu.

Priprave za Zeppelinov polet na severni tečaj

Polet bi se imel vršiti pribodne koncerne zaradi odstopa leta. — Kriza v Zeppelinovem generalnega direktorja.

Berlin, 13. junija. Splošno pozornost je povzročil odstop generalnega direktorja Zeppelinovega koncerna, komercijalnega svetnika dr. inž. Colsmanna. Kriza, ki je nastala v Zeppelinovem koncernu zaradi ponosrečenega poleta »Grofa Zeppelina« v Ameriko, je imela za posledico odstop Colsmanna. Colsmann je bil gospodarski organizator koncerna ter je sodeloval z grofom Zeppelinom. On je zet industrijalca z aluminijem Berga. V zadnjem času je prišlo do nesporazumljivosti med njim in dr. Eckenerjem. Dr. Eckener po ponosrečenem ameriškem poletu ni samo vztrajal pri tem načrtu, temveč je celo nameraval polet okoli sveta, za katerega si je Haerstov trust zagotovil za 90 tisoč dolarjev monopol za poročanje v Ameriki, japonsko časopisje pa za 20 tisoč dolarjev monopol za progo Friedrichshafen - Tokio - Kalifornija. Colsmann je bil utilen zanjega, ker ni bil on izvoljen za predsednika Zeppelinove ustanove, temveč dr. Eckener.

Berlin, 13. junija. Sedaj je končno določeno načrt za polet »Grofa Zeppelina« v prihodnjem letu na severni tečaj. Polet se bo pričel na najsevernejši obale Norveške, kjer bo zgrajen poseben stolp za privzemjanje zrakoplova, dočim bo na nasprotni ameriški strani zgrajen enak stolp v Fairbanksu in ne v Nome, kakor je bilo prvotno javljeno. Glavna naloga polarnega poleta »Grofa Zeppelina« bo ugotoviti meje polarnega morja in preiskati Lenjino zemljo (prej Zemlja carja Nikole II.), ki jo je neka ruska ekspedicija odkrila nekoliko pred svetovno vojno in za katere tri Nobile, da je ni mogel najti. Razen tega bodo še z »Zeppelinom« fotografirali vso obalo Sibiri ter pozikusili z njim ugotoviti, ali je mogoče z zrakoplovom pristajati v arktičnih krajih. Najprej bo poletel »Zeppelin« od severne obale Norveške na ameriško stran, po povratku pa bo letel vzdolj sibirskih obala. Celotni polet bo trajal okoli tri tedne.

Pridržki francoske vlade

London, 13. junija. Po vesteh pariškega dopsnika »Daily Telegrapha« bo francoska vlada šele po povratku Brianda iz Ženeve zavzela končno stališče k Youngovemu reparacijskemu načrtu. Načrt proučuje sedaj ministrski predsednik Poincaré, ki bo stavil v imenu francoske vlade več pogojev, ki se morajo brez pogodno sprejeti še prej, predno bo Francija umaknila svoje čete iz Porencja. Gledate saškega ozemlja je francoska vlada ninenja, da tvori vprašanje izpraznitve tega ozemlja problem zase, ki ga je treba obravnavati docela ločeno.

Trocki sme ostati v Turčiji do konca leta.

Carigrad, 13. junija. Turška vlada je podala Trockemu dovoljenje za bivanje v Turčiji, ki bi poteklo s 30. junijem do konca leta.

Frane Žitnik, roj. l. 1885. v Št. Jurju, pričojen v srez Ljubljana, oženjen kurja Ljubljanske kreditne banke, je 9. t. m. med 13. in 14. uro odsel v Šišenski gozd in se pogreša od tedaj. Žitnik je imel pri sebi okoli 700 Din in zlato uro z verižico. Obstojejo sumi, da je izvršil samomor ali pa da se mu je drugače kaznil.

V kopališču Ilirijac je bila ukraden v moški garderoberi g. Petru Polaku iz Ljubljane zlatna moška ura, vredna 2000 Din.

V Celju je bil ukraden g. Pavlu Šabuču, ki je bil priklenjen v kopališču Savinje. Celju je 6 m dolg, rumenasto pobaran v nosi napis »Sulec«. Lastnik trpi 1300 Din škode.

V Dubrovniku je bil ukraden iz stanovanja Angeline Lardarjeve ženski plastični krzna, vreden 3500 šilingov in temnomoder dežni plastični.

V stanovanju dr. Štefana Štefana je bil ukraden iz stanovanja dr. Štefana Štefana.

Pristopite k »Vednikovi družbi«

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

D e v i z e : 22.875, Berlin 13.555—13.505 (13.57), Bruselj 7.909, Budimpešta 9.9315, Curih 1094.4—1097.4, Dunaj 7.985—8.015 (8.00), London 275.79—276.59 (276.19), Newyork 56.745—56.945 (56.845), Pariz 222.63, Praga 168.23—199.03 (168.63), Trst 296.70—299.70 (297.70). E f e k t i : Celjska 165 d. Ljubljanska kredita 123 d. Praštediona 850 d. Kreditni 170 d. Vevča 118 d. Ruše 275—285. Stavbna 50 d. Šešir 105 d.

ZAGREBSKA BORZA.

D e v i z e : London 275.79—276.59, Newyork 56.755—56.955, Pariz 221.63—223.63, Milan 296.879—298.879, Curih 1094.4—1097.4, Amsterdam 22.875 blg., Berlin 1355.5—1358.5, Dunaj 798.30—801.30, Praga 168.23—169.03, Budimpešta 991.65—994.65. Vojna Škoda 395%—397.

INOZEMSKIE BORZE.

Curih: London 25.19 in 1 osminka, Newyork 51.85, Pariz 20.375, Milan 27.190, Madrid 74.15, Berlin 123.90, Dunaj 73, Beograd 912.75, Praga 15.38, Bukarešta 308.

Nova organizacija socijalnega skrbstva v Ljubljani

Sodelovanje javnosti v socijalnem skrbstvu ljubljanske občinske uprave in v izvrševanju socijalno-higijenskih nalog.

Na torkovi seji občinskega sveta je bil po poročilu načelnika socijalno-političnega odseka dr. Bohinjska sprojet pravilnik za okrajne načelnike, ki nadomestno dosega ustanovitev takozvanih slobodnih očetov ter imajo pomagati pri izpolnitvi in organizaciji socijalnega skrbstva ljubljanske mestne občine. V naslednjem navajamo vsebino tega pravilnika, ki pomenja organizacijo socijalnega skrbstva in socijalno higijene v ljubljanski občini na moderni podlagi.

Organizacija okrajnih načelnikov

Okrajni načelniki so pomožni organi mestnega magistrata, da podpirajo socijalno-politični ter zdravstveni odsek občinskega sveta in mestni socijalno-politični urad v vseh zadevah občinskega socialnega skrbstva in socijalne higijene. Okrajne načelnike imenujejo po nasvetu socijalno-političnega odseka župan pa nedoločeno dobo. Okrajni načelniki vrše svoje naloge po novem pravilniku in po naročilih, ki jih daje po potrebi župan, socijalno-politični in zdravstveni odsek ali urad.

Pomočniki okrajnih načelnikov

Okrajnih načelnikov je 22, na kolikor okrajev je mesto razdeljeno. Vsak okrajni načelnik dobi ob svojem imenovanju dekret, ki mu ga izstavi magistrat predsedstvo. Vsak okrajni načelnik si izbere v svojem okraju sestav treh do petih pomočnikov, ki mu bodo pomagali pri vrstni njenosti. V sestav naj vsekakor pritegne nekaj članov raznih karitativnih organizacij, med njimi tudi ženske članice. Imena svojih posvetovalcev mora okrajni načelnik naznaničiti socijalno-političnemu odseku, da jih odobri in jim izda zadnevne dekrete. Ti posvetovalci so pomožni organi okrajnega načelnika in imajo vse svoje nasvetne sporazutije le njemu, ki jih potrebuje predložiti socijalno-političnemu in zdravstvenemu odseku ali uradu.

Okrajni načelniki se vabijo na vse seje socijalno-političnega odseka, v katerih se sklepajo o podeljevanju stalnih podpor.

Naloge okrajnih načelnikov

Prva in temeljna naloga okrajnih načelnikov je evidenca vseh socijalno-šibkih slojev v njihovih okrajih in poročanje o njihovih težnjah in potrebah mestnemu socijalno-političnemu uradu, ki potem obvešča ali tem po potrebi socijalno-politični in zdravstveni odsek, oziroma župana.

Da se okrajnim načelnikom to delo olajša, so jima na razpolago potrebne uradne kuverte, da lahko v posameznih primerih sproti poštne proste obveščajo socijalno-politični urad.

Podrobne naloge okrajnih načelnikov so:

a) naznajajo socijalno-političnemu uradu vse one tipe, skrite revenze, ki si ne upajo na dan s svojo revčino in ki raju glasujejo ter trpe mraz, kakor da bi sami prosili podporo.

Iz življenja ameriških Slovencev

Volitve v glavni odbor SNPJ — Razne nesreče zahtevajo letno do 100.000 človeških žrtev — Podrobnosti o udušeni mehiški revoluciji — V Chicagu bodo podrli 1500 stanovanjskih hiš —

Chicago, 30. maja.

Zadnjih sem vam med drugim poročal o nekaterih sklepih 9. redne konvencije Slovenske narodne podporne jednotne, ki se je šele te dni zaključila. Danes vam lahko povrjam o novem Glavnem odboru, v katerem so bili po ostri borbi izvoljeni: predsednik Vincent Cainer (zanj je bilo oddanih 129 glasov, dotično je dobil protikandidat Anton Garden 100 glasov), I. podpredsednik Andrej Vidrič, II. podpredsednik Donald J. Letrich, namestnik predsednika Frank Barbis, glavni tajnik Fred A. Vider, bolniški tajnik Blaž Novak, namestnik Lovro Gradišek, glavni blagajnik John Vogršček, namestnik Ludvik Medvešek, upravitelj »Prosvetec in drugih publikacij« Filip Gedina, namestnik Anton Hrast, urednik »Prosvetec in drugih publikacij« Ivan Moček (dobil je 120 glasov, protikandidat Andrej Kobal 90).

Vrhovni zdravnik dr. Kern je letos odklonil kandidaturo. Mesto njega je bil sprostno izvoljen vrhovni zdravnikom dr. John Zavertnik, njegovim namestnikom pa dr. John Štefanec. V gospodarski odsek je bil izvoljen za predsednika Frank Aleš, član John Olip in Josip Slatkovec; za namestnike gospodarskega odseka so bili izvoljeni: Janez Somrak, Richard J. Zavertnik, za prvega namestnika Somrak; v porotni odsek kot predsednik Goršek, član Terčelj, Šular, Pedboj in Frances Zakovsek, namestniki Kotar, v nadzorni odbor kot predsednik Frank Zajec, član Albert Hrast in Plešec, namestniki Zornik; jednotni zastopniki v I. okrožju Smrekar, namestnik Zorko, v II. Lekar, namestnik Snoj, v III. Klun, namestnik Bohinc, v IV. Leksa, namestnik Bratko, v V. Klopčič, namestnik Miklik.

Prihodnja redna konvencija se bo vršila zopet v Chicagu in sicer ob času svetovne razstave l. 1930.

Tako po konvenciji se je pričela velika kampanja za pridobivanje novih članov. Glavni odbor je razprial velike ugodnosti za nove člane in krasna darila za one, ki bodo uspešno agitirali. Tako prejme vsak član, ki bo letos sprejet v jednotno, knjigo »Ameriški Slovenci« iz Književne matice SUPJ in se oprloka prijateljnine. Društva, ki se ustavljajo do leta z najmanj 10 člani, dobe zastonj vse uradne knjige in uradne potrebnosti, vsak član je prost prijateljnine, dobi jubilej-

ni prstan in eno knjigo iz Književne matice, ki si jo sam izbere.

Za agitatorje je poleg krasnega jubilejnega spomina razpisana cela vrsta nagrad, med drugimi za 50 novih članov poleg jubilejnega pristana prosta vojnja po morju v Evropo v staro domovino in nazaj.

Smrtna kosa zaznamuje med ameriškimi Slovenci obilno žetev. V jezeru Dewey v Minu, so utonili Charles Zgone, policijski stražnik po poklicu, njegov dletni sin Charles in policijski načelnik Oskar Carlson. Vozili so s čolnom, ki se je prevrnil. V Poplar Bluffu so načeli ustreljenega rojaka Krivice; njegova smrt se ni pojasnila.

V Presbyterian bolnični v Chicagu je umrl kostno tuberkulozo Frank Janešič, rojen l. 1876. v Ljubljani. Janešič je bil star načeljenec-Cikakan. V jednotno je stopil l. 1906. l. 1922. pa je izstopil iz nje. Bil je dvakrat poročen in zapuščen vodovo.

V Pittsburghu, Pa. je umrl Frank Gruber, doma iz Žentjerjeve fare na Dolenskem, v Leadville, Colo. Martin Zugel, doma e Krvavčevga vrha pri Semiču. V Bingham Canyon, Utah, je zasulo v rovu Highland Vida Filipovića iz Pazariša na Hrvatskem ter Johna Peroviča iz Smarja v Sloveniji.

V Chicagu vlada sedaj že nenosna vročina. V ponedeljek 27. t. m. sta umrli radi silne soparice dve osebi, prvi letoljni žrtvi. Toda vročina pri nas vas najbrže ne zanima. Ta mora biti tudi pri vas že na višku. Bolj bo vas morda zanimalo, da je radi stalnega naraščanja zlotinov imenovanih skoro v vseh večjih ameriških mestih po več stotek detektivov, katerih naloge je, opazovati po več tisoč — policijskih stražnikov.

Glede zlodovin bi vam lahko postregel z najbolj krvavimi zgodbami, ki zavzemajo večji del prostora v naših časopisih. Pri nas ubijajo celo — Sletni dečki. Tako je bil prav na dan obsojen neki Sletni Carl N. Mahan, ker je umoril svojega Sletnega tovarša, ko sta se sprla pri igri. Obsojen je bil na drakonito kazen 15 let v poboljševalnici. Iz ječa ga bodo torej izpuštili, ko bo star 21 let. Ali se bo deteli poboljšal v ječi, kdo ve? Mnogo prahu je dvignil te dni umor detektiva Josepha Sullivana, ki so ga našli ustreljenega v avtomobilu na cesti.

V Beogradu je nedavno izšla statistika samomorov v Jugoslaviji. Statistika samomorov je 27. t. m. izšla tudi pri nas v Chicagu; izdal jo je okrajni mlinški oglednik dr. Bundesen. Kdo bi si bil misil, da imamo tudi pri nas toliko samomorilcev! Lani je bilo izvršenih 652 samomorov. Med samomorilci je bilo 474 moških in 148 žensk. Med moškimi je bilo 328 obolenih in 155 samev; dalje je bilo 55 vdovcev, 25 vdov in 36 ločencev. Največ samomorilcev je bilo v starosti 40—50 let. Med vroki se vetrovoma navaja hipnotična blanost, na drugem mestu pa potrost.

c) ugotavljajo, v katerih rodinah so otroci, ki gladujejo, slabo oblečeni, bodisi zaradi bolezni ali revčine staršev ali pa tudi le po njihovi krividi, ker je mati zanikana, oče lehen, pijane, zapravljive itd.

d) skrbno pazijo, če so v kaki rodini otroci slabo vzgojeni in skušajo dogmati, odokd prihaja to zlo, ali od staršev, sosedov, bližnje okolice, ali pojavijo otroci brezdelno po ulicah, beračijo ali celo kraljevijo.

e) naznajajo otroke, ki so godni za rokodelski uk in ne morejo dobiti mojstra, pri katerem bi imeli stanovanje, hrano in oblike, starši pa jima tega radi revčine ne morejo nuditi, in opazirajo starše, ki bi radi dali otroke v uk, naj se zglašijo v socijalno-političnem uradu, kjer se bo z njimi posvetovalo, česa naj se gre otrok učiti, za kateri poklic ima največ veselja, zmožnosti, telesne sposobnosti in tudi v katerem poklicu se ni preobilice profesionskih nistov itd;

f) opazirajo socijalno-politični urad na vse primere, kjer starši z otroki surovo ali grivo ravnajo, jih pretevajo, pusti stradati ali jih celo silijo k prosušenju ali jih sploh izkorčajo;

g) tako javljajo, čim opazijo, da kak varuh ne vrši svoje dolžnosti in se ne briga za dobrobit poverjenih mu otrok;

h) vrše kontrolo, da podpiranci ne zlorabljajo prejete podpore s pisančevanjem ali podobnim;

i) posebno pazijo na starše, ki prejemajo podpore za svoje otroke, da pravilno uporabljajo prejete podpore v prid svojih otrok in ne za pijsake ali kako drugo zavavo; to velja zlasti tudi glede onih, ki prejemajo brezposelno podporo;

j) poročajo o higijenskih razmerah otrok in njihovih rodin v svojem okraju.

V vseh navedenih primerih imajo okrajni načelniki socijalno-političnemu uradu naznaničiti tudi svoje predloge, kako bi bilo med nestakote načelje doopraviti in dati pojasnila zdravstvenemu odseku in higijenskemu uradu v vseh zadevah ljudske higijene.

Socijalno-politični urad odstopa dospejno za stalne podpore po krajevni pripadnosti določnim okrajnim načelnikom, ki s pomočjo svojih sosedov dozorno premoženjske in rodinske razmere prisiljevajo tih, ki vpišejo v priloženo vpraševalno polo, obenem s svojim predlogom glede visokosti in oblike podpore.

Ves zbrani material imajo vrnilti čimprej socijalno-političnemu uradu.

Res, da je treba danes posebno fantu dobro pogledati in premisliti, s kom se veže za vse življenje. Toda v odgovorih na anketno je bilo iznešenih toliko neosnovanih sumnjič, da tako mišljene ljudi le obdijo za zakona. Kie tiči vzrokov, da goji zlasti moški spol neko posebno sovraštvo do žensk in jih smatra za nekako manj vredne na bitja? Vzrok bo pa ta, ker danes že vedno prevladuje med moškimi smešno naziranje, da žena ni človek, ampak samo pomočnika moža. V starih časih so Grki prvorjenca ubili, če ni bil fant, ker so mislili, da prima dekleta nesrečo. In še mnogo podobnih stvari je tako naziranje podpiralo. Še danes je po mestih žena samo moževa igrača. Kakor je pač po vseh vse bolj resnično, sta tam tudi mož in žena skupna delavca.

Pa zakaj je žena veljala za manj vredno bitje v družbi? Zato, ker so jo vodili do danes možje in jo že vodijo in so jo lahko vzgajili po svojem okusu. Ženi niso pustili, da bi sama študirala in iskala svojo pot, ki jih mora le sama najti. — Vsako bitje na svetu ima svoj temelj, na katerem se razvija, tako tudi žena. In ta temelj je njen življenjska osnova. Ko je žena začutila v sebi dekleta ob misli na fant, se oglasi v njej njen poslanstvo — materinstvo. V zakonu izvršita mož in žena svoje poslanstvo skupno. Zato je neumno smatrati žensko za manj vredno, odnosno misliti, da žena le ob možu izpolni svoje poslanstvo, ker je prav tako bi tudi mož potem lahko samo v družbi ob ženi postal mož. V zakonu in sploh v življenju živita mož in žena v gotovem medsebojnem razmerju. Tu je tudi življenska osnova žena, navreč zavest žene.

In prav tukaj se mora sodobna žena jasno zavedati stališča do moža. Ne bo ga celo svoje življenje iskala z obliko, besedo, krenjto, na cesti v kavarni in sploh v družbi. Cemu? Saj je žlovek, ki vztraja lahko sam v življenju, ki se prostovoljno odloči za skupno življenje z možem. — Gotovo pa je danačna žena v najvažnejšem življenskem boju, ker se bori predvsem za svoj življenski temelj. Dokler je živila samo za družino, so ji mož nudili več ali manj potrebljivo, ko pa je stopila v boj za vsakdanji kruh, so odpovedali. Se da je žena, — hori sama.

Je pa eno važno dejstvo pri ženi, da raste najbolj celia v življenju, to je v isto razmerje do moža, ko je nista poročena. Žena se bolj zave poslanstvo do moža, v njej raste s tako silo, da bo objal vse nene misli in delanja. Ko dozorava v ženo, je vsa nene notranjost obrnjena v to smer. In če ni sama tako nadarjena, da bi se mogla najti in usmeriti, potem mora nekdo pristopiti in ji povedati resnično besedo. Danes pa tegi ni. Možje, ki vodijo tudi ženo, tegi ne razumejo, zato je ne znajo voditi že ob ljudske Žoledale. Žena pa še nimamo. Tako ostane ta mlada žena — deklev brez pravilne vzgoje v tem času.

Dekle poglej v življenje in razumi ga živilensko, ne sanjan o kraljevici, ne kupuj si za obliko, ampak vedi, da si deklev razumele sebe ob misli na fant. To misel ofan-

ražune svoje vojaške revolucije in rezultat je tale: na obeh straneh je bilo ubitih 4000 mož in 11.000 ranjenih; med ranjenimi je veliko število takih, ki so poohabljeni za vse življenje. Razdejanih je bilo 400 milij želeniških prog in razstrelijenih 40 mostov. Vsa materialna škoda na razdejanih želeniških mostov, konfiskaciji kapitala, prisiljenih posojil, oropanju bankah in načeljih davkih znača okrog 50 milijonov dollarjev. General Escobar, vodja revolucije, je še vedno nekje skrit. Zadnjih so ga videli v Agua Prieta Sonora, dne 3. t. m. in potem je izginil. Najbrž se nahaja nekje v Združenih državah.

Iz Vaših časopisov posnemam, da so pričeli v Zagrebu podpirati »divje hišce«, ki so jih postavili brez dovoljenja pristojnih oblasti. Pri nas v Chicagu sta podiranje in postavljanje hiš skoro na dnevnem redu. V kratkem bodo podrli v Chicagu celo predmestje — 1500 stanovanjskih hiš, ki niso več za rabo.

V kulturnih krogih vzbuja veliko senzacijo aféra znaničega ameriškega dramatika Eugena O'Neilla. Miss Georges Lewys, pisateljica, ga je otočila, da je njegova slova drama »Strange Interlude« plagiat. Trdi, da je O'Neill vzel motiv omenjene drame iz njene novele »The Temple of Pallas Atheneae« in zahteva od založnika, ki je izdal drama v zvezdah, 1.000.000 dollarjev. Otočeni so tudi založniki, ki so izdali drama v gledališča, ki so jo vpravili. O'Neill je vse vplivali na založnike, da ne poštevajo njene osebne koristi. — Svede je tudi med temi veliko število manj vrednih, toda zelo znanih založnikov.

V splošnem moramo ugotoviti, da je povprečna duševnost naših deklev zelo nizka.

Se razmeroma dosti nekaj vrednih deklev se naide med tistimi, ki so nazivane po mladosti, da delujejo za kakšne ideale — zlasti v nekaterih organizacijah. Te so vrgnjene kolikortoliko v dušu dela za skupnost, podrejanja lastnih interesov, interesov skupnosti, višje celote in te značajo zato tudi družino kot pa ostale ženske. Ki poznavajo le svoje osebne koristi. — Svede je tudi med temi veliko število manj vrednih, toda zelo znanih založnikov.

V splošnem moramo ugotoviti, da je povprečna duševnost naših deklev zelo nizka.

Našo žensko vzbujajo nekaj zelo vrednih deklev.

Našo žensko vzbujajo nekaj zelo vred

